

АГРЕСИВНА ПОВЕДІНКА СТУДЕНТІВ З РІЗНОЮ СТРУКТУРОЮ САМОСТАВЛЕННЯ

Сич О.А.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка
oksanasy145@gmail.com*

Актуальність проблеми. Професійне становлення психолога повинно супроводжуватися його особистісним і духовним зростанням. Адже у своїй майбутній діяльності він матиме справу з суб'єктивною реальністю іншої людини. Самоаналіз досвіду роботи й досвіду спілкування з іншою людиною повинні слугувати стимулом не тільки для удосконалення професійних умінь, але й для саморозвитку, який є запорукою успішності майбутньої професійної діяльності.

Отож, поряд із формуванням у студентів-психологів відповідних здібностей, професійно значущих якостей особливої ваги в сучасних дослідженнях набуває розвиток їх творчості, здатності усвідомити завдання і цінності саморозвитку своєї особистості, створення власного образу світу та емоційних і поведінкових характеристик (О.В. Зазимко [2]). Вагомими компонентами такого становлення виступають розгортання рефлексії (О.Г. Мирошник [4]) та оптимізація самоствавлення (Н.Є. Завацька [1]).

При цьому, процес професійної підготовки психологів, на жаль, супроводжується негативними для сучасного суспільства тенденціями, що знаходять свій вияв у частих проявах некомпетентного поводження фахівців, зниження рівня якості надання практичних психологічних послуг, проявів конфліктності, ворожості та агресивності (Л.О. Котлова [3]), тощо.

Проте, не зважаючи на значну кількість досліджень феномену агресивності у сучасній психологічній науці, проблема формування та прояву агресивності у процесі професійної підготовки особистості, зокрема студентів-психологів, залишається не вивченою. Також, не визначено остаточно залишаються питання впливу самоствавлення як вагомій інтрапсихічної характеристики студентів-психологів.

Мета роботи – розкрити результати дослідження особливостей агресивної поведінки студентів з різною структурою самоствавлення.

Методика та організація дослідження. Для діагностики особливостей агресивності майбутніх психологів із різною структурою самоствавлення у рамках даного дослідження використані опитувальники: Методика діагностики особистісної агресивності та конфліктності (Є.П. Ільїн, П.А. Ковальов); Методика діагностики форм та показників агресії А.Басса-А.Даркі» (адаптація О.К. Осницького); Методика діагностики комунікативної агресивності (В.В. Бойко) та «Опитувальник самоствавлення» (В.В. Столін, С.Р. Пантілеєв). Дослідження проведене на вибірці із 30 досліджуваних (26 дівчат та 4 хлопці), які навчаються на II–IV курсах психолого-педагогічного факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка за спеціальністю «Психологія».

Результати дослідження. Встановлено, що для майбутніх психологів із позитивним самостваленням характерні низькі дані вираження особистісної агресивності (74%), фізичної (79%), непрямой (65%), вербальної агресії (82%), роздратування (88%), негативізму (91%), образи (94%), підозрілості (94%) та почуття провини (94%). Вони, на основі усталеного позитивного оцінювання своєї особистості, не схильні реалізовувати агресивні тенденції, більш гуманно та позитивно ставляться до інших людей, у міжособистісній взаємодії не проявляють схильності до вербальної чи фізичного агресії. Позитивна оцінка особистісних компонентів і структур у цієї групи психологів провокує у них гуманне ставлення до соціального простору, передбачає можливість проявляти свої особистісні характеристики та зацікавленість у психологічних й особистісних рисах оточуючих.

Натомість, майбутнім психологам із негативним самостваленням властиві більш виражені показники особистісної агресивності (21%), фізичної (24%), непрямой (46%), вербальної агресії (38%), роздратування (18%), негативізму (15%), образи (12%), підозрілості (6%) та почуття провини (6%). Маючи негативне ставлення до різних аспектів своєї особистості вони характеризуються труднощами у комунікації з оточуючими людьми, схильні до агресивного поведіння у різних формах. Для цієї групи досліджуваних не характерне гуманне ставлення до партнера по спілкуванню, прийняття як чужої, так і своєї особистості.

Встановлено, що студенти-психологи із позитивним самостваленням характеризуються зниженими показниками спонтанної (79%), неконтрольованої (82%), відображеної (88%) та ауто агресії (79%), провокації ворожого ставлення (88%) та розплати за агресію (85%). Внутрішнє прийняття та розуміння себе, що супроводжується самоповагою, виражається в їх більшій гуманістичній спрямованості відносно партнера по спілкуванню. Натомість, майбутні психологи із негативним самостваленням характеризуються більш вираженою спонтанною агресією (29%), її неконтрольованою формою (18%), провокацією у оточуючих (15%), відображеною (18%) та реактивною агресією (18%), проявами аутоагресивної поведінки (34%). Їхня агресивність може бути провокована їхнім внутрішнім станом, чи набувати реактивних форм у відповідь на впливи інших людей та їхні ставлення до таких студентів.

Висновки. Виявлено, що агресивність студентів-психологів пов'язана зі специфікою їх самоствалення. Зокрема, студенти з високим показником самоствалення, справді, характеризуються зниженими показниками агресивності в усіх її проявах, зважаючи на їх позитивне ставлення до свого «Я». Натомість, студенти-психологи із негативним ставленням до свого «Я» характеризуються вираженими проявами агресивної поведінки у різних її формах.

Література:

1. Завацька Н.Є. Аналіз підходів до проблеми комунікативних здібностей та самоствалення юнаків в умовах інформатизації. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. 2012. № 3. С. 144–149.

2. Зазимко О. В. Особливості формування індивідуального досвіду юнаків. *Досвід особистості: теорія і практика. Збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 лютого 2020 р., м. Ніжин) / за ред. М.В. Папучі.* Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. С. 73-78.

3. Котлова Л. О. Особливості екоцентричної спрямованості осіб юнацького віку залежно від напрямку освіти. *Сучасні інновації у сфері педагогіки та психології: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (30 листопада – 1 грудня 2018 р., Київ).* Херсон: видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 105–108.

4. Мирошник О.Г. До проблеми генезису рефлексії. *Психологія і особистість.* 2017. №1. С.41–52.

ОСОБЛИВОСТІ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ПІДЛІТКІВ З РІЗНИМ РІВНЕМ НАВЧАЛЬНОЇ УСПІШНОСТІ

Смик О.В.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка
ostuk@ukr.net*

Актуальність проблеми. Підлітковий вік є сензитивним для розвитку свідомої саморегуляції та самоконтролю власної поведінки, емоційної стійкості. На основі саморегуляції розвивається вміння керувати собою відповідно до реалізації поставленої мети, вдосконалюється вміння спрямовувати свою поведінку відповідно до вимог життя та учбових задач. Під дією особистісних, характерологічних особливостей людина виробляє свій індивідуальний стиль саморегуляції, який сприяє підвищенню ефективності виконання діяльності та виробленню оптимальних способів успішності у ній.

Проблемі саморегуляції присвячено низку праць, в яких вона розглядається у структурі діяльності (Є.П. Ільїн, В.К. Калін, Ю.Я. Стрелков). У контексті особистості саморегуляція розглядається І.М. Галяном [2], О.О. Конопкіним, О.К. Осницьким та ін. Особливості саморегуляції розглядаються у контексті здійснення навчальної діяльності (Е.М. Балашов [1], О.О. Зайцева [3]) та комплексної рефлексивної активності особистості у процесі життєздійснення (О.Г. Мирошник [4]). Проте, поряд із широкою представленістю досліджень, присвячених різним аспектам саморегуляції особистості – у навчальній діяльності і професійній підготовці, у контексті регуляції діяльності загалом, у процесі виконання професійних завдань спеціалістами різного фаху – на сьогоднішній день практично відсутній систематизований виклад закономірностей та чинників саморегуляції особистості в підлітковому віці відносно її успішності в межах навчальної діяльності.

Мета роботи – представити результати емпіричного вивчення саморегуляції підлітків з різним рівнем навчальної успішності.

Методика та організація дослідження. Для діагностики особливостей саморегуляції підлітків з різним рівнем навчальної успішності використані